

Vinkkejä laatukriteerien käyttöönottoon

Kirsti Pohjanpää

8.9.2022 Tiedon laatuverkoston tapaaminen

Käyttöönoton suunnittelu, huomioitavaa

- Tiedon laadun edistäminen ei ole erillinen ponnistus
- Suurin osa toimijoista on vasta aloittamassa asiaa
- Ei pikamatka vaan ultrajuoksu

Laatukehikko käyttöön

- Aloitetaan pienin askelin, helpoista asioista/aineistoista
- Kerätään kokemusta
- Opitaan yhteinen kieli

- Esityksessä korvataan sana organisaatio merkillä

Käyttöönoton tasot

- Kaikilla tasoilla tarvitaan
 - jatkuvaa muutosjohtamista
 - verkostoyhteistyötä
 - toiminnan kehittämistä
 - tahtotilaa
 - resurssien ohjaamista työhön

Käyttöönotto organisaatiossa

Varmista tahtotila:

- Varmista resurssit
- Kartoita laadun kuvaamisen ja hallinnan nykytila
- Aseta tavoitteet
- Vaiheista eteneminen

Tee pohjatyö:

- Nosta aktiivisesti tiedon laatu osaksi organisaation toimintaa ja ajattelua
- Sovi toiminnan periaatteet
- Tunnista ja kuvaa käyttöönoton ja kehittämisen tarpeet
- Suunnittele ja pilotoi
- Varmista tuki
- Organisoijaksi ja vastuuta

Integroi ja kehitä:

- Integroi tiedon laatu organisaation yhteisiin prosesseihin:
 - tiedonhallinta ja -tuotanto
 - suunnittelu ja seuranta
 - kehittäminen
 - jo käytössä olevat laadun arvioinnit
- Kehitä kyvykkyyksiä:
 - Toimintamallit ja prosessit
 - Osaaminen
 - Tiedot ja järjestelmät

Seuraa ja toimi:

- Seuraa käyttöönoton etenemistä, raportoi ja analysoi
- Toimi tarpeen ja tilanteen mukaan
- Varmista ja vakiinnuta toimivat laatukehikön hyödyntämisen prosessit

Älä jää yksin, toimi ekosysteemeissä:

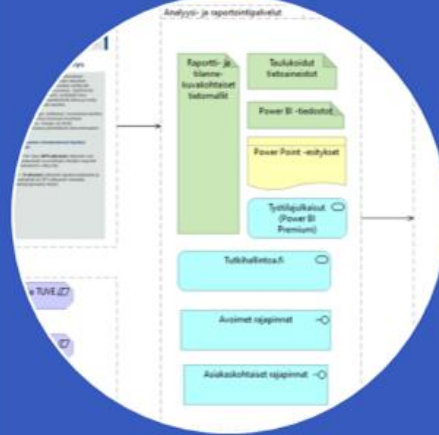
- Viesti ja ylläpidä yhteistä tilannekuvaa organisaation sisällä ja ekosysteemeissä
- Tunnista omat roolit ja vastuut tietovirroissa ja tiedon laadun verkostossa
- Selvitä asiakastarpeet
- Nojaa yhteistyöhön ja yhteiskehittämiseen kansallisesti ja kansainvälisesti

Käyttöön- otto tieto- aineisto- tasolla

Ota käyttöön laatuajattelu

- Tunnista soveltuvat laatuksiteerit ja mittarit
- Kuvaa aineiston laadun nykytila
- Tunnista tiedon käyttäjät ja heidän tarpeensa
- Aseta laatuavoitteet

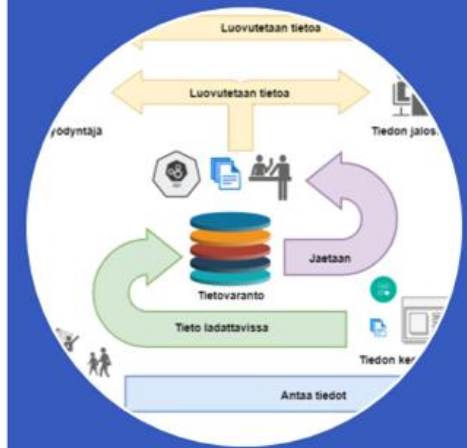
Vakiinnuta tiedon laadun kuvaaminen

- Suunnittele, vaiheista ja priorisoi eteneminen
- Laita tietoaineiston metatiedot ja niiden prosessit kuntoon
- Integroi laadun kuvaaminen tietoaineistokuvauksiin, datakatalogeihin yms.
- Automatisoi laadun kuvaaminen

Hyödynnä tuloksia ja johda tiedolla

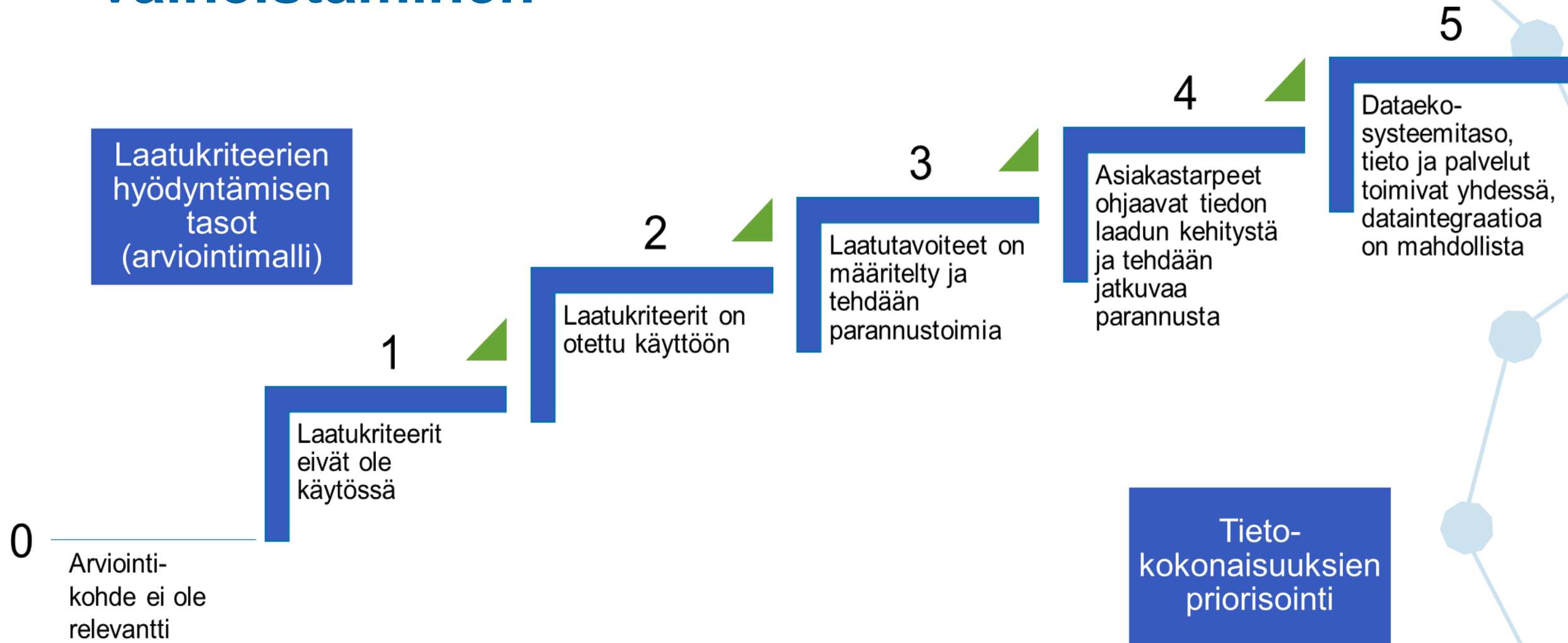
- Kehitä laatuksiteeriseja, tiedon laatua ja sen kuvaamista
- Seuraa kehitystä
- Raportoi ja viesti tuloksista
- Varmista laadun kuvaamisen tulosten saatavuus tiedon käyttäjille
- Kerää palautetta

Toimi yhteistyö- verkostoissa

- Jaa kokemuksia ja hyviksi koettuja ratkaisuja
- Vaikuta
- Toimi ja kehitä yhteistyössä
- Ota huomioon ekosysteemin vaatimukset
- Etene vaiheittain

Eteneminen organisaatioiden eri lähtökohdista - vaiheistaminen

Käyttöönottoa helpottamaan

- eOppiva-kurssi laatukriteereistä
 - <https://www.eoppiva.fi/kokoelmat/tiedon-aarella-tehoa-tiedon-kayttoon/>
 - Julkistus 11.5.2022
 - Yhteistyössä Tilastokeskus, HAUS ja TiHA-hanke
 - Kannattaa mainostaa henkilöstölle!!!
- Yhteistyöverkosto
- Tiedonhallintalautakunta työstää suosituksen antamista
- Hanke päättyy 31.12.2022, mutta suunnitelmia ns. välivuoden osalta tehdään vuodelle 2023
 - Mahdollistaa mm. yhteistyöverkoston toiminnan ja hallintamallin jatkokehittämisen

Kuka kuvaa rekisteri-/tietoaineistot?

- **Tavoite:** Tiedonkerääjä ja tiedontuottaja kuvaa aineistonsa
- Käytännössä on luultavasti hyvä tehdä yhteistyötä kuvaamisessa eri organisaatioiden välillä
- Aloitusvaiheessa eri toimintatapoja
- Voiko aineiston laatumittarit saada eri arvoja eri toimijoiden ”omistuksessa”?
 - Toisiokäyttö asettaa erilaisia vaateita

Miten organisaatio voisi aloittaa?

1. **O** ”pilotoi” muutaman aineiston osalta tiedon laadun kuvaamisen
 - Kokemuksen kartuttaminen, konkretia auttaa ymmärtämään
2. **O** tekee suunnitelma, minkä aineiston osalta tiedon laatu kuvataan ja milloin
 - Huomioitava toimintasuunnitelmissa
3. **O** kasvattaa laadun kuvaamisosaamistaan
 - eOppiva-kurssin hyödyntäminen
4. **O** päättää, kuvataanko keskitetystä vai ”aineiston äärellä”
 - Vai vaikka yhteistyössä sisarorganisaation kanssa?

Tavoite: laatukuvaaminen jokaisen tietotyöläisen perusosaamista

Lähestymistapoja laatukuvattavan aineiston/tiedon valintaan

Osaamisen kasvu

Periaate

- A. Pilotissa mukana ollut aineisto
- B. Pieni aineisto
- C. Kansallisesti tärkeä aineisto
- D. **O**:n oma aineisto
- E. **O**:lle tärkeä aineisto
- F. Uusi aineisto

Hyöty, etu

- helppous, osaaminen
- helppous
- asiakas- & mainehyöty, laatuhyöty
yhteystyömahdollisuus
- laatu-, asiakas- & mainehyöty
- laatuhyöty **O**:lle
- osaamisen kasvatus,
puhdas pöytä
mahdollisesti rahoitus ja/tai tekijät

Kokemus kuvaamisesta tärkeä!

- Käytäntö opettaa enemmän kuin teoria
- Yhteinen kieli ja ymmärrys kasvaa
 - O-taso, kansallinen taso
 - Helpottaa/mahdollistaa O:iden välistä yhteistyötä ja jatkosuunnitelmia kansallisella tasolla
- Laatuksiteereistä saadaan todellinen hyöty vasta, kun
 - a) mahdollisimman moni O on mukana
 - b) mahdollisimman monta aineistoa on kuvattu
 - c) keskeisimmät aineistot on kuvattu

Laadun kuvaus => keskustelu laadusta => laadun parannus

Tiedon äärellä –
Johdatus
tietopolitiikkaan

Tiedot jakoon – julkisen datan jakamisen hyödyt ja toimintatavat

Tiedon laatu – laadun merkitys ja kuvaaminen

Tiedon yhteentoimivuus – merkitys ja mahdollistajat

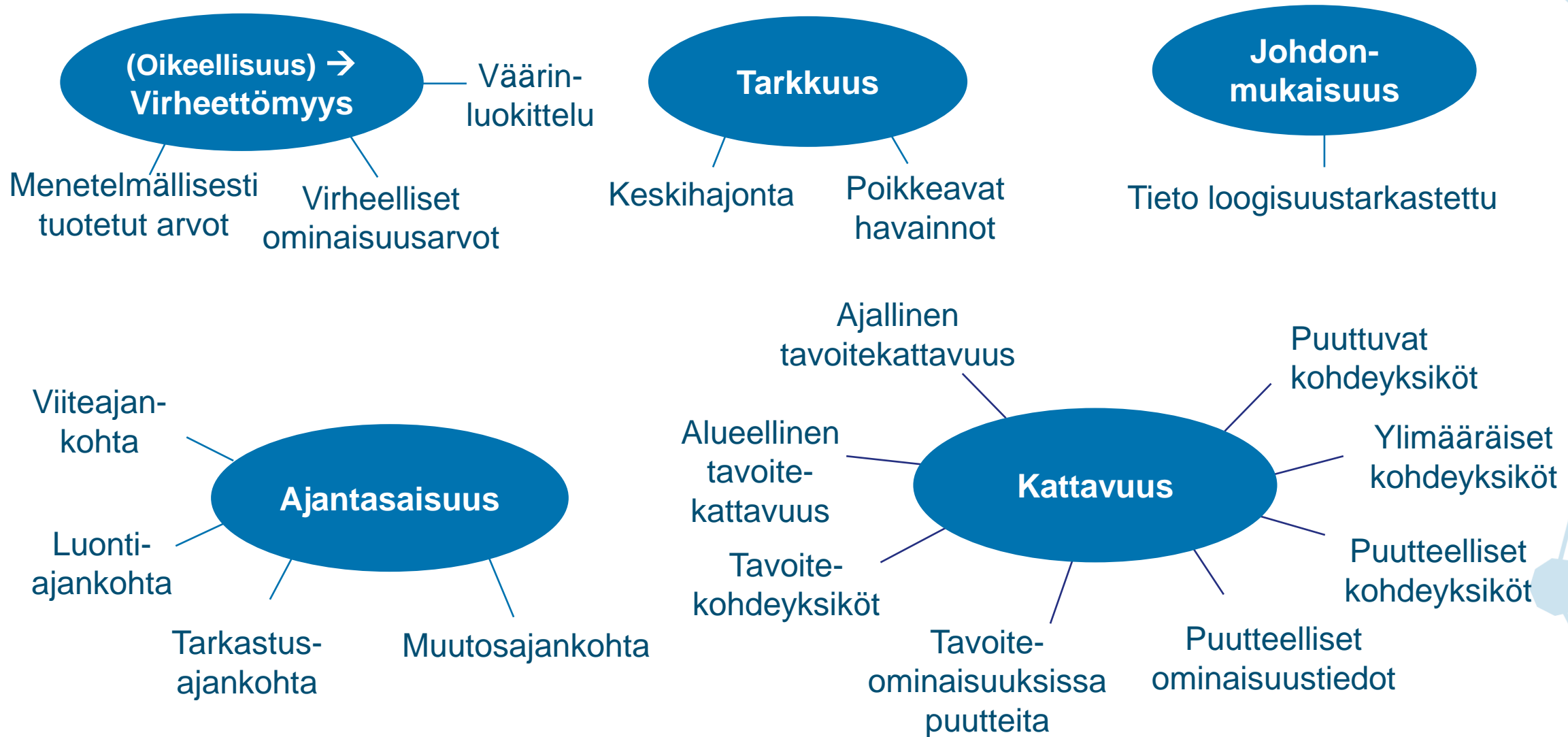

Tiedon äärellä –
tietopolitiikasta tekoihin

Mukavia porrastreenejä!

Miten tieto kuvaa todellisuutta?

Miten tieto on kuvattu?

**(Jäljitettävyys) →
Alkuperäisyys**

Tietolähde

Tiedon
elinkaari

Muutosten
hallinta

**(Ymmärrettävyys)
→ Metatietojen
ymmärrettävyys**

Aineisto-
kuvaus

Käsitteiden
määritelmät

Ominaisuuksien
tietokuvaukset

Metatietojen
ymmärrettävyyden
asiakaspalaute

**Suosituksen-
mukaisuus**

Noudatettavat
standardit ja suositukset

Miten tietoa voi käyttää?

